

Ur *Fjärde Internationalen* 4/1986

Pekka Haapakoski

Vad händer i Frankrike?

Pekka Haapakoski intervjuar Daniel Bensaid

Vad händer i Frankrike i dag? Hur skall man förklara den innevarande perioden? För några år sedan var många revolutionärer mycket optimistiska om vad den kunde medföra ifråga om öppningar för nya strider, stora polariseringar och nya öppningar att intervensera i. Men vad vi upplever nu, i slutet av denna period, är inte bara en högerregerings återkomst. Vi ser också en stor försvagning och en viss demoralisering av den franska arbetarklassen – i synnerhet den fackliga rörelsen. Vad är det som har hänt?

Jag tror att det handlar om tre aspekter. Den första tar sin början vid den tidpunkt då vänstern vann parlamentsvalet 1981. Det vill säga i samband med den vändning som ägde rum i merparten av de europeiska länderna i slutet av 1970-talet: efter den portugisiska revolutionens nederlag, splittringen mellan det franska Kommunistpartiet (PCF) och Socialistpartiet, fram till François Mitterands seger i valet 1981. Jag anser att kombinationen av förlusten av det politiska perspektivet och de första effekterna av den sociala och ekonomiska krisen försvagade arbetarklassen före valsegern. Det betyder att segern inte var resultatet av en lång period av styrketillväxt för arbetarklassen utan kom som en sista elektoral ansträngning för att få till stånd en förändring. Och jag anser att vi underskattade en hel del av det som hände mellan 1977 och 1981.

Den andra aspekten är att vänsterregeringens seger sammanföll med effekterna av den andra ekonomiska recessionen 1981-82. När vänsterregeringen kom till makten handlade det inte så mycket om det program den valdes på som uppfattningen att det efter 23 års kamp mot borgerliga regeringar ägde rum en stor förändring. Det var för övrigt Mitterands och Socialistpartiets eget argument. Och så blockerades denna öppning fullständigt av vänsterregeringens kapitulation (med eller utan PCF i regeringen). Redan 1982 började den att föra en moderat åtstramningspolitik som tog död på möjligheterna till förändringar. I dag är problemet att folk anser att de inte har något annat alternativ än valet mellan två typer av åtstramningspolitik – höger eller vänster – som utgår från samma ram.

Det tredje anser jag bestå i en omfattande social förändring, som inte bara berör Frankrike: organiseringen av arbetsprocessen, med nya teknologier som för med sig verkliga förändringar i sättet att kämpa, att organisera stora rörelser inom fackföreningarna och så vidare.

Det var kombinationen av dessa tre aspekter – en förändrad situation, politiska förhoppningar om en omfattande förändring och den sociala omvandlingen av arbetarklassen – som tillsammans förändrade förutsättningarna för kampen.

Det fanns en hel del optimistiska illusioner 1981 om vad den nya regeringen kunde medföra. Ett regeringsskifte kan innebära att det uppkommer ett antal omvända illusioner. Vilken är innebörden av högerens valseger 1986? Existerar det en ny politisk situation i Frankrike?

Ja, men jag måste specificera den verkliga innebörden av illusionerna 1981. Dessa handlade inte främst om vad regeringen Mitterand kunde åstadkomma, utan mer om massrörelserna: att regeringen skulle utnyttja valsegern till att mobilisera kring sina egna krav. Nu finns det en fara för illusioner i motsatt riktning, nämligen att man lägger sig till med en pessimistisk, defaitistisk syn på den aktuella situationen.

För det första anser jag inte att så är fallet. Jag anser att det är fullt möjligt att vi i Frankrike kommer att få se fler strider och strejker framöver än som varit fallet under de två, tre senaste åren. Detta är redan ett faktum. Jag vill inte påstå att det handlar om en stor rörelse, men under de tre månader vi har haft en högerregering har vi upplevt en viss återhämtning i arbetarklassens aktivitet. Men det faktum att vi kan förvänta oss stora strider som kan ge upphov till nya möjligheter för revolutionärer att ingripa, förändrar inte de mer djupgående villkoren för arbetarklassens ideologiska upprustning. Det handlar om en inte speciellt kortvarig process som går ut på att förbereda vår organisation för denna typ av verksamhet och att utnyttja alla möjligheter, utan att för den skull tro att det kommer att leda till snabba resultat.

Jag återkommer till frågan om högerens seger i valen i mars i år. Vi får inte underskatta den. Det som utgör skillnaden mellan vänsterregeringen och denna handlar exempelvis inte enbart om en ny form av åtstramningspolitik. Det handlar om ett kvalitativt annorlunda angrepp: privatiseringar av lokala sektorer av ekonomin, inklusive traditionella sektorer som nationaliserades efter det Andra världskriget. En av regeringens första åtgärder var att öka bossarnas frihet att sparka folk. De har också gett en symbolisk amnesti åt kapital som strömmade ut ur landet under vänsterregeringen. Amnesti att kunna återvända. En eftergift som är konsekvent utifrån regeringens klasslojaliteter.

Men vi ser inte detta som början på lång period av reaktion. Vi tror inte att högerregeringen varar i 24 år i likhet med de Gaulles regim. Den är mycket mer instabil. Borgarklassens ledarskapskris är inte löst. Det existerar djupa meningsskiljaktigheter inom den borgerliga koalitionen. I opinionsmätningarna går de snabbt tillbaka. Folk var frustrerade av regeringen Mitterand. Men redan idag anser alla att den nuvarande regeringen är mycket värre. Så Mitterand-regeringen framstår som det mindre onda i den här situationen. Kanske förlorar Jacques Chiracs regering nästa val.

Vilket är då alternativet? I förra valet trodde man att en vänsterregering skulle medföra en verklig förändring. Vad Socialistpartiet vill uppnå i dag är att stabilisera den nya institutionaliserade situationen i Frankrike – med ett stort konservativt parti (eller en koalition av borgerliga partier om man så vill) och ett stort socialdemokratiskt parti. Socialistpartiet fick 32 procent i förra valet och vill uppnå 40 procent, så att de blir ett stort parti. Därför vill man utvidga partiet åt vänster och riktar vissa inviter till de Gröna, gamla vänsterorganisationer, osv. Samtidigt försöker många på högerkanten i partiet att återknyta banden till partier som de Radikala osv. Men det är överdrivet att tala om ett nytt demokratiskt parti i Frankrike. Socialistpartiet är rotat i arbetarklassen och fackföreningarna med organiska band. På samma gång är det uppenbart att det till exempel inte vill lägga fram ett nytt program för att vinna valet. Man försöker bara att via massmedia skapa en bild av en profil. Men det gör inga konkreta åtaganden i några sociala eller ekonomiska frågor. Det vill vara obundet. Och alla diskussioner som förs inom Socialistpartiet handlar om att ta bort allt som minner om 70-talet då partiet återuppstod och framträdde med tydliga hänvisningar till arbetarklassen, socialismen och nödvändigheten av att bryta med kapitalismen. Då ville de konkurrera med PCF och det var Mitterands uttalade avsikt att dra till sig några miljoner röster från PCF. Något som var lätt. Nu är tendensen den att vilja ta bort alla antydningar om nödvändigheten av ett brott med kapitalismen – och verkligen framstå som ett ansvarskännande regeringsparti.

Bortsett från dessa förändringar på regeringsnivå är de verkligen stora förändringarna – i termer av styrkeförhållanden – å ena sidan en mycket starkt växande högerextremistisk fascistisk strömning. Front National med Le Pen i spetsen, och å andra sidan en signifikant försvagning av arbetarklassens traditionella ledarskap. Jag tänker på PCF, men också på de fackliga organisationerna. I synnerhet på CGT, som har gått tillbaka mycket starkt medlemsmässigt. Ta Front National först. Hur förklarar du denna spektakulära tillväxt av en från

början liten och isolerad grupp. På bara några få år har det vuxit till något som framstår som ett massparti. Vad står det för socialt och politiskt?

Denna strömning har ännu inte stabiliserats, men vi uppfattar den inte enbart som ett konjunkturellt fenomen. Den kommer att bestå även om vi inte vet i vilken omfattning – kanske kommer den att ligga på 10 procent av rösterna, kanske mindre. Men betraktat som socialt fenomen – exempelvis utifrån valkartan – framgår det tydligt att Front National vunnit stora framgångar i områden med många arbetslösa, franska arbetslösa, vissa ungdomar, exempelvis ungdomar som står utanför produktionen, marginaliserad ungdom, förstagångsväljare, och i områden med hög koncentration av invandrarearbetare. I städer som Marseille och Perpignan fick Front National uppemot 25 procent, kring frågor som den sociala tryggheten.

Betraktat som politiskt fenomen, anser jag att den gamla franska nationalismen – med Le Pen som en symbolisk figur från kriget i Algeriet – reaktiveras genom denna organisation. Traditionell småbourgeoisie har en alldeles speciell vikt i det franska samhället. För att vara ett utvecklat land består den av småbönder och väldigt traditionella samhällssektorer. Allt detta sammantaget tror jag förklarar Le Pens framgångar.

Men låt mig göra en nyansering: Le Pen hade möjlighet att demagogiskt utnyttja frågor som trygghet i städerna, invandrarearbetarna, arbetslöshet osv. Men det är först nu det blivit ett etablerat parti. Det handlar inte om ett utomparlamentariskt högerextremt parti. Det vann över många kända personer som varit professionella politiker i många år från t ex Gaullisterna. Jag vet inte hur denna stuvning kan komma att konsolideras. Det är inte klart än. Dessutom är det ett stort gap mellan valresultatet (på cirka 10 procent) och den verkliga basen av aktivister, som har börjat växa, men fortfarande är starkt begränsad.

Ytterligare ett politiskt skäl är det faktum, som är välbekant i Frankrike, att Front National nått sina bästa resultat i traditionellt starka PCF-fästen. Så vi kan påstå att PCF, som har en lång tradition av nationalistisk propaganda, med början i motståndsrörelsen under Andra världskriget, med sin chauvinistiska kampanj om att ”handla franskt”, vilket nästan antyder ”producera franskt” och främlingsfientlighet, legitimerar typer som Le Pen. I stället för att gå i total konfrontation med Le Pen's ideologi har man försökt övertyga samma grupp av människor som Le Pen vänder sig till med likalydande paroller. Detta har underlättat för folk att bli förvirrade och söka sig till Le Pen. Detta har fullständigt demoraliserat folk som drabbats av arbetslöshet och andra sociala problem.

Så du anser inte att Front National är ett fascistiskt parti? Vad exakt är det då?

Jag tror inte att man kan använda en klar och entydig definition. Det finns vissa fascistiska komponenter i Front National. I dag är det ett slags legalistiskt högerparti med vissa korporativistiska drag, fast de är av mer underordnad karaktär. Vi upplevde ett sådant parti redan på 50-talet. Något som kallades den poujadistiska strömningen, ett småborgerligt korporativistiskt parti. Men Front National kan, beroende på krisens utveckling, förvandlas till en verklig fascistisk strömning. Det står inför ett vägskäl mellan att bli en högerinriktad korporativistisk grupp som utövar påtryckning på den traditionella högern, vilket är den roll det i dag försöker spela i parlamentet, eller att, åtminstone delvis, bli en riktig, militant, fascistisk organisation.

Är Front National ett speciellt franskt fenomen, eller finns det mer allmänna strukturella orsaker i Europa som helhet som skulle kunna leda till samma slags fenomen i andra länder?

Det verkar röra sig om ett rent franskt fenomen. Det kan dyka upp i andra länder, men än så länge verkar det vara ett rent franskt fenomen. Extremhögern i till exempel Spanien är på tillbakagång. I Italien har det alltid funnits nyfascister och de har inte ökat särskilt under senare tid. Jag vet inte hur situationen är i Storbritannien, men det verkar för tillfället som om Front

National är ett speciellt franskt fenomen, som dock uppvisar vissa drag som kan antyda liknande fenomen i andra länder. I Frankrike är en av nyckelfrågorna frågan om invandrararbetare och främlingshat. I till exempel Italien och Spanien är det annorlunda. Där finns det inte så många invandrararbetare. De har också andra traditioner. Spanien är ett öppnare samhälle, de känner sig mycket mer besläktade med araberna på grund av kulturella och historiska traditioner. Även i Italien under kriget var fascismen inte så främlingsfientlig som i Tyskland. Till och med den antisemitiska sidan hos Mussolini var mycket mer modererad och inte så aggressiv. I Schweiz däremot har vi sett ett mycket starkt främlingshat.

I svallet från Front Nationals frammarsch har vi sett en viss tillväxt av tydliga rasistiska tendenser. Å andra sidan har vi sett en mycket spektakulär tillväxt av organiserade mot-tendenser. I synnerhet, om man ser till publicitet, har SOS-Racisme rönt stor uppmärksamhet. Hur skulle du vilja beskriva denna organisation? I Sverige beskrivs den ofta som en till stor del spontan självorganisering bland invandrarungdom. Är detta en riklig beskrivning, och vad anser du mer generellt om SOS-Racisme?

Först måste vi vara på det klara med att invandrarungdomens självorganisering kom igång för fyra år sedan. Men det var inte SOS-Racisme som tog initiativet. Det var unga invandrare ur den andra generationen som protesterade mot rasistiska övergrepp och mord i Marseille och Lyon. De tog egna initiativ och underströk den egna identiteten. Något som var mycket viktigt. Att tala om självorganisering är en smula överdrivet. Mobiliseringen byggdes upp av dem själva. Men den permanenta organisationen är begränsad till speciella föreningar och grupper och den är tyvärr inte särskilt stark. Detta till skillnad från SOS-Racisme – även om en del av dessa människor är med i denna rörelse.

SOS-Racisme är mer ett uttryck för ett annat fenomen. Man kan karaktärisera den som en stor elementär social protest som är mycket betydelsefull, eftersom den ger ett brett folklager möjlighet att offentligt uttrycka sin personliga avsky för rasismen. Den startades av en liten grupp med vissa kopplingar till Socialistpartiet. Det är riktigt att Socialistpartiet bidrog med pengar för att hjälpa organisationen och att den fick stort stöd i massmedia. Och det är positivt i så motto att när tusentals människor sätter på sig ett litet märke – ”Rör inte min kompis” – och bär det på sig på jobbet eller på bussen så provocerar man fram debatt och konfrontation med polemik och diskussioner. Det skapar en barriär, ett slags brett motstånd, mot rasismen. Men detta handlar inte alls om självorganisering. SOS-Racisme är mer en central kampanjorganisation, som verkar genom återkommande kampanjer och initiativ, men där den permanenta aktiviteten är mycket liten. Men den är trots detta mycket betydelsefull.

Socialt har den ett brett stöd bland unga människor. En tredje aspekt av fenomenet är att den framträder som en ny scen som inte är länkad till de traditionella partierna. Det svarar mycket väl mot många människors känslor gentemot rasism och militarism. En slags bred social protest bland ungdomen där folk är personligt engagerade, men inte känner sig manipulerade av någon främmande apparat. Ett brett och öppet ramverk för en social protest som svarar mot unga människors behov. Jag är mer tveksam vad gäller arbetarklassens deltagande. Ungdomar och medelklassfolk är med, men arbetarklassen är inte så direkt engagerad. Visst deltar man och ger stöd. Text sprider vi information via fackliga organisationer och tar initiativ till kontakter mellan facket och SOS-Racisme. Men det är inte frågan om någon mobilisering av arbetarklassen som sådan.

Låt oss återvända till arbetarrörelsen. Kan du först säga något om kommunistpartiet, PCF. Enligt min uppfattning håller en förändring av historisk betydelse på att äga rum. Efter fyrtio års dominans inom fransk arbetarrörelse är PCF idag på stark tillbakagång. I det senaste valet gick Mitterands socialistparti om PCF. Det är nu mycket mindre än Socialistpartiet om man ser till valresultatet. Vad ligger bakom denna starka nedgång?

Jag tror att det handlar om många orsaker som samverkar. För det första handlar det om det pris det franska kommunistpartiet fått betala för sin identifiering med stalinismen. Det är ett av de kommunistpartier som förnekade existensen av Chrusjtjov-rapporten 1956 fram till i början av 60-talet. Nu har de börjat diskutera varför de var så sena med sin självkritik, för att inte ha följt det italienska kommunistpartiets exempel, som inledde förnyelsen redan under 50-talet. Detta är vad jag skulle vilja betrakta som den ”historiska” orsaken. Detta är en del av stalinismens allmänna kris. En kris som verkar desto djupare som det franska kommunistpartiet är starkt förknippat med stalinismen.

För det andra har vi att göra med en mer konjunkturen orsak. PCF har under de allra senaste åren framstått som fullständigt perspektivlöst. Vid ett tillfälle upprättade det en enhetsfront med Socialistpartiet, bröt därefter enheten, för att slutligen återvända till enhetsfronten. Allt detta framstår som en serie manövrer och inte som en sammanhängande politisk linje. Splittade drev de en kampanj mot Mitterand 1977; det uppmanade i smyg sina aktivister att inte rösta på Mitterand 1981; Mitterand vann, PCF ändrade sig och gick in i regeringen; de gick ur 1983. Detta förvirrade folk. De kunde inte hitta någon sammanhängande politik mot åtstramningen.

För det tredje finns det också en social orsak. De stora fästen där PCF har haft sin bas och sitt stöd inom arbetarklassen, har till stor del slagits ut av krisen. Det handlar inte bara om diffus en spridning av PCF's inflytande bland väljarna. PCF vann vissa nyckelsektorer av arbetarklassen under Folkfronten 1936 och via motståndsrörelsen under den tyska ockupationen på 40-talet. Det hade hegemoni i metallindustrin, en industri som Renault, bland järnvägsarbetarna, i stålindustrin. Alla dessa sektorer har drabbats hårt av krisen, och PCF håller på att förlora sin sociala bas utan att ha kunnat erövra nya baser inom nya sektorer av arbetarklassen.

Det är en kombination av dessa tre faktorer som lett till att PCF i dag befinner sig i en djup kris. Det finns andra och mindre faktorer som förvärrar krisen. Till exempel rekryterades 70-80 procent av PCF's nuvarande medlemmar efter 1968. Det rör sig om folk som delade PCF's perspektiv eller människor med vänsterperspektiv som lämnat Socialistpartiet och som saknade erfarenhet av revolutionär kamp. Man kan inte ens påstå att de i likhet med 50-talet och det Kalla kriget gick mot strömmen. Nej, det handlar om folk som rekryterats i en parlamentariskt inriktad period; det sena 60-talet med expansion och tilltro på fortsatt välfärd osv. Detta hade betydelse för vilken slags kader PCF fick.

De har väldigt oerfaret folk. Inte alls som deras fackliga eller till och med stalinistiska kader som har en viss politisk och organisatorisk erfarenhet. Så varje gång PCF gör en kursändring rättas inte misstagen till utan förstärks och utvidgas av partiapparaten på mellannivå. De har exempelvis ingen kader för ungdomsrörelsen och lider stor brist på organisatorisk kader.

Krisen kommer att fördjupas även om det kan finnas konjunkturella svängningar. Nästa fas kommer att påverka PCF direkt i dess materiella bas – vilken utgörs det kommunala nätverket. Om det hade varit kommunala val skulle PCF bara behållit 7-8 städer i Parisområdet. Socialistpartiet skulle vunnit resten. Till och med Saint-Denis som är en traditionell symbol för PCF. Och det kommer att gå dithän eftersom PCF kommer att gå ut med en mycket sekteristisk politik i nästkommande kommunalval. Man vill inte ha något att göra med Socialistpartiet – inga enhetsmobiliseringar – men kommer ändå att behöva det för att kunna behålla vissa städer. Blir det inte någon allians kan de förlora nästan alltihop. Det blir ett stort problem för dem i nästa val.

För det andra, vad gäller det kommande valet, kan de förlora på grund av att de inte längre kan åtnjuta fördelarna med det proportionella valsystemet. Detta är avskaffat nu.

Det andra problemet kommer att utgöras av fackföreningarna. Trots PCFs nedgång är de dess verkliga styrka. Socialistpartiet vann en definitiv valmässig framgång över PCF. Men inne på fabriker och bland aktivisterna på basnivå är fortfarande PCF det som är starkast. Socialistpartiet som parti växer inte på fabriker. De har väljare men inga militanter liksom PCF har i CGT och facken. Nu satsar Socialistpartiet på en stor offensiv i syfte att skapa en ny stor facklig centralorganisation, och för att försöka splittra och marginalisera CGT. I viss mån kommer det att lyckas därför att det svarar mot vissa sociala förändringar. Och vi kan redan se detta. Ty CGT har stora ekonomiska problem och de måste skära ner på sin apparat, vilken är enorm.

Allt detta utgör dynamiken bakom krisens fördjupning för PCF.

Låt oss gå övergå till Socialistpartiet. Vad som ägt rum är två parallella fenomen: en är nedgången för PCF och en är förstärkningen av Socialistpartiet – åtminstone fram till för ett tag sedan. Vilken innebörd har detta? Uttrycker det bara en övergång från ett odemokratiskt och inkonsekvent reformistiskt parti till ett mer konsekvent reformistiskt? Kan man också tala om en verklig högersväng hos den franska arbetarklassen?

Jag skulle inte vilja påstå att det rör sig om en högersväng. Det handlar snarare om en förlust av motståndskraft – en slags allmän stämning. I början av 70-talet trodde en massa människor att samhällsförändring, dvs revolution, var både trovärdig och möjlig. Men kanske inte nödvändig. Den var möjlig men kanske inte så nödvändig för att överleva. Nu, när folk börjar känna av problemen med det kapitalistiska systemet tror de inte att revolutionen är möjlig av flera skäl: brist på erfarenhet hos den yngre generationen som gick in i politiken på 60- och 70-talet under dåliga förutsättningar; på grund av den politiska situationen. Sovjetunionen ter sig inte längre som en förebild vilket det fortfarande kunde göra på 40-talet. Det var visserligen inte demokratiskt men det var kris i världen och Sovjet upplevde samtidigt en bruttotillväxt.

Människor ser inte hur de skall ta sig an denna situation. Så om det inte handlar om en högersväng, handlar det istället om att människor letar efter lösningar. PCF saknar perspektiv och Socialistpartiet identifieras med två saker som är mycket betydelsefulla: försvar av demokratin (inte bara politisk demokrati, utan även den som existerar i fabriker i form av fackliga rättigheter och så vidare) och försvar av välfärdssystemet. Socialdemokratin är fullständigt identifierad med den sociala tryggheten och olika sociala trygghetslagar. Folk vill försvara dessa. De upplever att de nått slutet av ett system som tog sin början i slutet av 30-talet. Hela systemet verkar vara på tillbakagång och deras första reflex är att söka efter ett parti som effektivt kan försvara det. Det socialdemokratiska verkar vara mer demokratiskt än PCF och är dessutom förknippat med en rad sociala erövringar som gjorts tidigare.

Ibland brukar vi fråga oss hur det kommer sig folk kan ge upp sina illusioner om Socialistpartiet och PCF och ändå inte ge uttryck för detta genom att rösta på vänstern. Vi kan inte påstå att det handlar om misstag i orientering i förhållande till massorna. Vilken linje vänstern (Lutte Ouvrière, lambertister och så vidare) än prövat i ett val har den misslyckats. I huvudsak därför att det inte finns någon medveten överföring till väljarplanet av folks erfarenheter av Socialistpartiet och PCF. Det fungerar inte på det sättet och får inte folk att söka sig till vänstern.

En sådan förmedling av revolutionära ståndpunkter enbart via den elektorala nivån svarar inte mot en ny generations erfarenheter. Det är huvudskälet till att det inte finns någon korrespondens alls mellan vår egen sociala närvaro och vikt och vårt elektorala inflytande.

En av ledarna för CFDT uttryckte detta mycket klan. Dagen efter valen sa han att situationen var helt abnorm: Vi kan inte längre acceptera att vänsterextremistiska revolutionärer har en

stark ställning i facket. Och man iscensatte en häxjaktskampanj mot oss som dock inte fick någon framgång.

När vi talar om försvar av arbetarklassens levnadsstandard – det som bekymrar mig mest i denna kris för den franska arbetarklassens organisationer är inte motsättningarna mellan PCF och Socialistpartiet, utan den mest oroväckande aspekten är det som hänt inom fackföreningsrörelsen. Även om arbetarna förlorar det ena eller det andra arbetarpartiet har de ändå inte förlorat allt. Men om de förlorar sina grundläggande försvarsorganisationer – då kan man verkligen tala om en katastrof. Du talade om att den fackliga organiseringen gått ned från 35 till 10 procent. Metallarbetarnas fackförening är nu bara en femtedel av vad det varit. Vad representerar denna trend? I mina ögon ser det ut som en katastrof för den traditionella fackföreningsrörelsen. Är det verkligen det? Hur allvarlig är denna utveckling?

Om den är katastrofartad vet jag inte. Men det är verkligen bekymmersamt även om vi måste vara försiktiga i vår bedömning ty det finns en ”tradition”. I början av 30-talet låg den fackliga organiseringsgraden på 10 procent. Den ökade snabbt under Folkfronten och återigen 1945. Så det har ägt rum upp- och nedgångar. Det är sant att 10 procent är en låg nivå, både 1930 och i dag. Men man måste korrigera bilden en smula. Ty samma människor som inte längre anser att det är viktigt att vara med i facket längre deltar ändå i de fackliga valen. En viss förändring har ägt rum, men åtminstone fram till nu har ca absolut majoritet av folk röstat på fackliga delegater osv. Det finns en väljarbas men inte ett aktivistmedlemskap. Det är en liten korrigerig av bilden.

För det andra: Samma människor som inte ansluter sig till facket röstar *en masse* på Socialistpartiet. Det är ingen total avpolitisering.

Det finns ett problem med fackens funktionssätt. Man kan vara med och välja ledning för facket. Men det har ingen betydelse för förhandlingarna på toppnivå om jag är medlem eller inte. Jag kan ändå inte påverka något. Det handlar bara om ett formellt, symboliskt, medlemskap. Det som är mer allvarligt har att göra med sociala förändringar, verkliga sociala förändringar, i fabrikena: arbetets organisering. Arbetsköparna försöker sätta press på facken, bryta sönder de nationella facken i riktning mot lokala, autonoma, fack och få till stånd förhandlingar på lokal nivå om kategoriindelning, löner osv.

Dessa är de mest akuta problemen. Försöken att krossa industrifacken och att pressa in dem i ett fabrikkssystem, i ett slags ”partnership” i stil med Japan. Det finns ett utomparlamentariskt motstånd mot detta. Vi får se vad som händer. Det beror på reaktionerna inom den offentliga sektorn – en starkt skyddad sektor – hur folk kommer att reagera på försöken till reprivatisering av de stora industribranscherna, med början kring TV. Men TV är mer symbolisk än socialt betydelsefull för folk. Regeringen skall börja privatisera posten, järnvägarna, och Renault. Om den lyckas återstår att se.

Finns det några framgångsrika exempel på försök att göra motstånd från arbetarklassens sida? Ett motstånd som är oberoende av stat och fackföreningar?

Nej, uppriktigt sagt nej. Om arbetslösheten kan sägas att i den frågan har inga segrar vunnits på tio år. LIP var ett nederlag och stålindustrin är en stor förlust.

Det fanns en viss mobilisering, 1982-83, när lagen om reducering av arbetstiden till 39 timmar i veckan kom. Folk mobiliserades på grund av att det diskuterades att sänka lönen. Man ville korta arbetstiden men det utan sänkta löner. Detta blev till en bred proteströrelse. Mitterand lagstodgade bibehållen lön,

En annan mobilisering vi upplevt handlade om en rörelse som uppstod efter segern för vänsterregeringen 1981. En rörelse i de mest efterblivna fabrikena. Reaktionära ställen som

Talbot och Citroen, där det existerade gula fackföreningar, "boss"-fack och där folk primärt var invandraranarbetare. De tillkämpade sig sociala och fackliga rättigheter.

Och under den allra senaste perioden har vi sett några mycket speciella strider iscensatta av järnvägsarbetare och tunnelbanetågsförare. Säregna och lokala strider som handlat om yrkesstolthet. Som exempelvis hos järnvägsarbetarna, vilka gavs skulden för en olyckshändelse och påstods vara inkompetenta när det gällde säkerhetsfrågor. Detta resulterade omedelbart i en stor strejk till försvar av yrkesvärdigheten.

Den typ av kamp vi har i dag är mer av typen att folk kämpar för sådant de kan vinna – även mycket små saker. Och detta utan att förlora de egna kraven i en bred politisk rörelse. Man vill inte vara med om någon slags allmän strejkkamp som i själva verket är en protest manipulerad av de stora partierna och som inte ger några konkreta resultat. I de begränsade striderna för saker som kan vinnas kan man återerövra självförtroendet.

Låt oss få reda på lite om den revolutionära vänstern i Frankrike, i synnerhet om Ligue Communiste Révolutionnaire, Socialistiska partiets systerparti. Vilket är ert huvudsakliga projekt? Vilka politiska prioriteringar har ni?

Vi har flera prioriteringar. Den första är att få igång en betydelsefull kamp för enhet som är riktad mot de stora angreppen från regeringen. Frågan om enhet är en nyckelfråga. Arbetarklassen är djupt splittrad i sitt stöd till Socialistpartiet och PCF. Fackföreningsrörelsen är också djupt splittrad. Folk börjar uppleva att de behöver verklig enhet för att kunna göra motstånd i dag. Jag anser att vi snart måste ta vissa initiativ för att försöka reorganisera trycket från basen för enhet.

Vi har redan tagit initiativ i samband med en del fackliga kongresser. I exempelvis Toulouse där järnvägsarbetare kongressade var PCF splittrat på frågan om enhet. En del gick samman med oss i frågan.

Det är viktigt att återuppbygga en front kring frågor som arbetslösheten för att möta den borgarnas stora offensiv. Inte bara kring arbetslösheten som sådan, utan kring alla aspekter av den: för invandraranarbetare, för ungdomar, för kvinnor, försvar mot privatiseringar. Allt detta kan länkas samman kring frågan om arbetslösheten.

För att inte tala om att utmana folk: Socialistpartiet kan komma tillbaka i regeringsställning. Vi har inte samma möjligheter som i Storbritannien att kämpa inom Labourpartiet. Där kan man säga:

Okey, vill vi ha ett klart löfte att ni inte kommer att upprepa exempelvis Callaghans politik om ni kommer tillbaka i regeringsställning. Men det finns ingen demokratisk mekanism i Socialistpartiet för att kontrollera det eftersom partiet inte har något program. Så programmet måste formuleras via massmobiliseringar: vi kämpar nu mot privatiseringarna av TV och Renault. Får vi en socialistisk regering i morgon måste tvinga den att gå emot det vi i dag slåss mot. Det är därför viktigt att bygga en organisk enhet kring sådana konkreta kampanjer.

För det andra: alla kampanjer kring antirasistiska frågeställningar kommer att fortsätta. Det skall bli en ny marsch i december. Den kommer att relateras till en massa frågor: polisen, nya lagar, mot terrorism osv. Detta kommer, tror jag, att ge upphov till en bred demokratisk rörelse. Huvudaxeln kommer att vara antirasiströrelsen men det kan komma att uppstå en rad sektorsbetingade demokratiska rörelser kring den.

Och så har vi vissa internationalistiska uppgifter. Vi vet till exempel inte vad som kommer att hända med kolonin Nya Kaledonien. Där pågår en utveckling som kan leda till en explosion – vi vet inte än, men vi upprätthåller solidariteten. Detta är en mycket enkel och klar axel, men

den är tillräcklig för att kunna mobilisera utifrån. Rörelsen är redan aktiv och det blir mer med början i september.

På en mer politisk grund anser jag att vi bör systematisera ett kraftfullt ingripande i PCFs kris. Ty risken är att dess utgång enbart blir demoralisering och förlust av hundratusentals människor för PCF. Vi tror inte att vi kan lösa PCFs inre kris – men om vi inte lyckas bana väg för ett perspektiv som klargör för dessa människor vad krisen bottnar i och ger dem ett nytt perspektiv kommer utvecklingen bara att leda till en fördjupad kris som slutar i PCFs upplösning. Något som skulle vara en stor förlust för hela arbetarrörelsen. Även om PCF besegrades i valet av Socialistpartiet är det på fabriksnivå, i fråga om basaktiviteten, ett starkare parti än det senare. Den verkliga styrkan på fabriker ligger hos PCF. Men dessa människor är helt desorienterade. Till slut kan det återstå en reducerad bas och ett mycket byråkratiserat PCF lett av Marchais eller någon annan. Och hundratusentals människor förlorade – en stor del av den franska arbetarrörelsens aktivister. Men vi har börjat att lägga tonvikt på denna intervention.

På tal om enhet. Från tid till annan har ni tagit initiativ till enhet mellan vänsterorganisationerna. Det mest kända är det i förhållande till Lutte Ouvrière. Är enhetsinitiativ aktuella i dag?

Nej. Vi vill bibehålla perspektivet på enhet med alla organisationer på en viss nivå och framför allt i förhållande till Lutte Ouvrière, ty det är den organisation som står oss närmast. Vi upprätthåller kontakten med dem.

Själv har jag en mycket pessimistisk syn på situationen. Jag anser att det är fråga om en historisk tillbakagång om man ser till de senaste tre åren. Det vi måste göra är att förbereda en stark konsoliderad kärna för att stå rycken. Lutte Ouvrière har vägrat att delta i gemensamma valkampanjer med oss i de senaste valen. De anser att läget är så dåligt att det som behövs är en total och absolut gränsdragning. De ställer enhet med oss mot all annan enhet. De ställer oss inför ett val: antingen allians med PCF-dissidenter eller med dem. Både och, går inte ihop, enligt LO. Jag anser att vi måste övertyga dem om att det handlar om en reträtt, att det kanske handlar om en historisk reträtt. Men att situationen kanske inte är lika besvärlig som på 50-talet. Vi har utrymme att ingripa i, en massa möjligheter.

En uppgift i den här situationen är att ingripa i arbetarrörelsens kris. Inte för att isolera oss utan för att nå enhet – för att desto starkare kunna intervensera gentemot PCF i fackföreningsrörelsen osv. Detta är den verkligt stora meningsskiljaktigheten med Lutte Ouvrière i dag. Vi har inte upphört att försöka övertyga dem. Vi fortsätter att föra fram enhetsförslag. Inte bara i förhållande till dem utan också i förhållande till lambertisterna. Vad som kan komma ut av detta, det vet vi inte. Vi får se.

Till sist. Det tal du höll på Socialistiska Partiets sommarläger hade fått rubriken ”Från maj-68 till maj-88”. Blir det ett maj-88 i Frankrike?

Vem vet och varför inte? Två månader innan maj -68 skrev den mest välkände ledarskribenten på den välkända tidningen *Le Monde* i en ledarartikel att fransmännen är utleda. Detta bara två månader före maj -68; så varför inte? Själv tror jag inte att det kommer att gå på det sättet. Förhållandena är helt annorlunda, men vi kan ändå inte utesluta en stor rörelse. Detta löser inte frågan om förtruppen eller bygget av ett parti, men en stor rörelse under de två nästkommande åren kan inte uteslutas. Men det skulle vara alltför impressionistiskt att utgå ifrån detta. Vi vet inte vad som kan dyka upp.

Risken är att allt kan komma att polariseras kring den presidentvalskampanj som redan förbereds mellan Mitterand och Jacques Chirac. En kampanj som kommer att utgöra en

avledning för de sociala striderna – men samtidigt kan komma att politisera dem. Så det är osäkert vad som kan komma att hända framöver.

Det finns två aspekter på försvagningen av arbetarrörelsen. Det har onekligen skett en försvagning – men den är inte av samma typ som på 30-talet. Folk är inte besegrade. Samtidigt har arbetarorganisationerna inte längre samma kontroll över läget. Stora och breda rörelser kan ta form utanför byråkratins kontroll. Folk är inte uppgivna. Vi har upplevt vissa nederlag, men det finns en massa möjligheter som exempelvis kommer till uttryck i antirasiströrelsen. En fusion kan äga rum och leda vidare om förutsättningarna ges.